

PROLOG

Moj zanimivi vodič brzo je grabio naprijed, kao da mu nije bilo što se nalazi na ovakvom mjestu. Tunel je bio nizak i slabo osvijetljen, ali se nije moglo prikriti ono što je bilo u njemu. Dugi zasvođeni zidovi bili su prekriveni kostima - dugim bedrenim kostima poredanim u redove, kao i hrpama golenjača. Izukrštane poput kostiju na nekom crtežu, ležale su unaokolo i gomile rebara i ključnjača. Na svakom zaokretu stajali su čitavi stubovi od lobanja. U ovoj nekropoli sahranjene su kosti šest miliona Parižana. Čovjek je odjednom zastao na nekom raskršću na ulazu u drugi tunel. Taj prolaz je bio odvojen zarđalom gvozdеном rešetkom od tunela kojim smo do tada išli. Bio je u potpunom mraku. Moj vodič je gurnuo rešetku i uronio u tamu. Pritom se osvrnuo da bi bio siguran da ga slijedim. Nesigurno sam hodao slabo osvijetljenim hodnikom, a onda je i svjetlo nestalo. Udario sam vrhom stopala u nešto. Vodič je uperio svoju bateriju u pod. Poželio sam da to nije učinio. Onog dotadašnjeg reda u ređanju više nije bilo, svuda oko nas su ležale ljudske kosti koje su krčkale pod nogama, popadale na hrpe iz udubljenja u zidovima. Pod svjetlom baterijske lampe vidjeli smo slojeve prašine i bezbroj paukovih mreža koje su visile s tavanice.

„Ovamo“, rekao je moj vodič. Pružio mi je lampu. „Ovo je za vas“, rekao je. Ja sam je preuzeo, a on se provukao pored mene.

„Šta to...“, počeo sam.

Prije nego što sam mogao da završim, on je odsječno odgovorio: „Srešćete se ovdje s njim“, a zatim je naglo nestao ostavljajući me na pedeset stopa ispod zemlje, kao jedinu živu osobu u moru mrtvih.

PRVO POGLAVLJE

Bio je to jedan od onih dana za koje poželite da se završe i prije nego što počnu. Probudilo me je neobično jako svijetlo koje je prodiralo ispod žaluzina moje spavaće sobe. Bilo mi je jasno da takvo svijetlo znači da je barem osam sati ujutru, a ne sedam, kao što je trebalo da bude. Budilnik mi, očigledno, nije zvonio na vrijeme. Poslije toga sam nekih dvadesetak minuta paničio i psovao, a bilo je i vike i plača (plakao je moj šestogodišnji sin) dok sam ja jurcao po kući od kupatila do kuhinje i ulaznih vrata nastojeći da prikupim sve one smiješne sitnice koje će Adamu i meni biti potrebne u toku dana. Kada sam, oko četrdeset pet minuta kasnije, zaustavio auto ispred Adamove škole, sin mi je dobio prekoran pogled.

„Mama kaže da uvijek kasnim u školu kada me ti vodiš ponedjeljkom i da, ako se to nastavi, neće više da me ostavlja da prespavam kod tebe u nedjelju uveče.“

O, zaboga!

„Ovo je posljednji put, obećavam ti“, rekao sam. „Posljednji put.“

Adam je izašao iz automobila s vrlo sumnjičavim izrazom lica.

„Evo ti“, rekao sam i pružio mu punu plastičnu torbu. „Nemoj da zaboraviš ručak.“

„Možeš da ga zadržiš“, rekao je ne gledajući me u lice. „Ne smijemo da donosimo puter od kikirikija u školu.“

Okrenuo se na petama i potrčao kroz prazno školsko dvorište. Jadno dijete, mislio sam dok sam gledao kako trupka nožicama trčeći prema ulaznim vratima. Za dijete nema ničeg goreg nego da zakasni u školu i uđe u učionicu posljednji. Svi će ga ogovarati po hodnicima. Pored toga, nema sa sobom ni ručak.

Bacio sam plastičnu torbicu s vraćenom hranom na suvozačevo sjedište. Još jedan moj „starateljski“ vikend neslavno se završio. Čini mi se da sam nevjerovatno omanuo kao muž, a sada izgleda da ću biti i podjednako loš razvedeni otac. Od trenutka kada sam u petak pokupio Adama iz škole nizali su se u beskraj samo neprijatni događaji. Bez obzira na činjenicu da mi je preko nedjelje Adamovo odsustvo stvaralo osjećaj praznine kakav ima čovjek kome nedostaje ruka ili noga, uvijek sam petkom kasno dolazio po njega. Moje obećanje da ću ga voditi na picu i u bioskop bilo je narušeno činjenicom da je dijete već pojelo sendvič s tunjevinom koji mu je Aniša napravila za svaki slučaj, rekavši mu da ga pojede u uobičajeno vrijeme večere. Moj mobilni telefon je stalno pištao, što je zvučalo kao gadan napad štucavice. Telefon mi je zvonio u bioskopu i dok sam ušuškavao Adama u postelju. Zvrčao je i za vrijeme našeg doručka, koji se sastojao od pomalo zagorjelih palačinki, a i dok smo šetali po parku. Pištao je kada sam naručivao hamburgere i kada je bilo vrijeme za priču pred spavanje. Glavni problem bio je u tome što sam uporno odgovarao na sve te pozive. Provjeravao sam poruke, slao odgovore, pričao sa svima, a u svakom od tih prekida Adam je bivao sve tiši i djelovao je sve odsutnije. Srce mi se cijepalo zbog toga, ali su mi se dlanovi znojili od same pomisli na to da ignorišem telefonske pozive.

Dok sam jurio na posao, mislio sam o cijelom tom našem neuspjelom vikendu. Kada je Aniša zatražila razvod, osjećao sam se kao da me je udario kamion. Ona se godinama ranije žalila da nikada nisam s njom i Adamom, ali sam ja bio toliko obuzet poslom i sopstvenim životom da nisam nalazio vremena da budem i dio njihovog.

„Kako to uopšte može nešto da dovede u red?“, pitao sam je. „Kako ćeš me viđati češće nego do sada tako što ćeš preduzeti sve mjere da me viđaš *što rjeđe?*“

Najzad mi je Aniša rekla da me i dalje voli. Rekla je i da želi da održavam dobre odnose sa sinom.

U vrijeme kada sam se uselio u sopstveni stan bio sam vrlo povrijeđen i ogorčen. Obećao sam sebi da ću više vremena provoditi kod kuće. Čak sam otkazao učešće na turniru u golfu moje kompanije, a i jednu poslovnu večeru s klijentom. No, Aniša je tvrdila da ja time samo zamazujem svima oči i da nisam zaista spreman da ispravim svoje greške. Uvijek kada bih se sjetio tih njenih riječi, stiskao bih ljutito zube. Zar Aniša ne shvata koliko je moj posao zahtjevan? Zar ne vidi koliko mi je važan i da samo tako mogu i dalje da se probijam kroz život? Da ne radim toliko mnogo, zar bismo imali veliku kuću, automobile i divne televizore sa ogromnim ekranom? Priznajem da Aniša nije davala ni pet para na televizore, ali ipak...

Tada sam sebi obećao da ću biti sjajan razvedeni otac. Usmjeriću svu svoju pažnju na Adama, ići ću na sve važne događaje u njegovoj školi. Vodiću ga na plivanje i na časove karatea i čitaću mu knjige. Kada me uveče pozove telefonom, naći ću vremena da pričam s njim koliko god mu bude potrebno. Saslušaću sve priče o njegovim problemima, posavjetovaću ga i našalićemo se. Pomagaću mu pri izradi zadataka, čak ću igrati s njim i one dosadne video-igrice koje toliko voli. Ako već ne mogu da budem u dobrim odnosima sa ženom, izgradiću divan odnos sa sinom. Pokazaću Aniši da se nikada nisam pretvarao niti kome zamazivao oči.

Prvih nekoliko nedjelja našeg odvojenog života činilo mi se da mi sve baš dobro ide. Nekako mi to i nije padalo naročito teško. Bio sam, doduše, zapanjen osjećanjem da mi njih dvoje mnogo nedostaju. Budio sam se u svom stanu i činilo mi se da čujem dječji glasić koga nije bilo. Uveče sam hodao po sobama uzduž i poprijeko misleći kako sam ranije, u to doba večeri, obično čitao Adamu priču pred spavanje. U neko kasnije doba bih opet pomislio da je to baš ono vrijeme kada sam obično grlio Adama za laku noć. Zatim bi došlo i vrijeme kada sam uskakao u krevet pored Aniše i uzimao je u naručje. Vikendi su mi djelovali kao nešto vrlo daleko i nisam mogao da ih dočekam.

Kako su mjeseci prolazili, te moje misli polako su blijedjele. Ili, bolje rečeno, bile su zatrpane raznim novim mislima i poslovima. Svake večeri sam donosio posao kući i radio do kasno. Kad bi me Adam pozvao, ja sam najčešće nešto kucao na kompjuteru, pa bih čuo tek svaku drugu njegovu rečenicu. Prošle bi čitave nedjelje a da ja, u toku cijelog dana, ni ne pomislim na ono što oni možda u tom času rade. Kad je počeo Adamov školski raspust, ja sam odjednom shvatio da uopšte nisam isplanirao vrijeme koje treba da provedem sa sinom. Zatim se desilo i da sam zakazao večeru s klijentom baš one večeri kada se u Adamovoj školi održavao prolječni đачki koncert. Takođe sam potpuno zaboravio da ga odvedem na redovno šestomjesečno čišćenje zuba, mada me je Aniša na to podsjetila prethodne nedjelje. Počeo sam redovno da kasnim petkom kada bih odlazio da ga uzmem iz škole. Ovog vikenda opet sam pokušao da se pozabavim kvalitetom našeg zajedničkog vremena, ali je to ličilo na sve drugo osim na kvalitetno druženje.

Mahnuo sam Deniju, našem čuvaru zgrade i „bezbjednjaku“ dok sam tražio mjesto na parkingu. Poslije lude vožnje gradom u želji da stignem ovamo na vrijeme, odjednom sam poželio da uopšte ne budem tu. Uparkirao sam automobil, ali nisam odmah ugasio motor.

U svoju odbranu mogu reći samo to da je moja, opsjednutost poslom djelovala sasvim prirodno. Naša kompanija je prolazila kroz vrlo težak period. Mjesecima se pričalo da će nas vjerovatno prodati. Posljednjih dvanaest sedmica proveo sam isključivo u proučavanju raznih papira: izvještaja o prodaji, inventarskih lista, izvještaja o zaposlenima, izvještaja o profitu i gubicima. Kada bih noću konačno sklopio oči, vidio bih pred sobom samo neprekidni niz linija i brojki iz raznih izvještaja. To me je i sada čekalo, i to čim uđem u zgradu, ali nisam mogao više da odlažem ulazak. Isključio sam motor, dohvatio torbu s laptopom i ušao u zgradu.

Pozdravio sam Devina, našeg recepcionara. Bio je nagnut nad monitorom i pažljivo nešto proučavao, ali sam znao da on zapravo ređa pasijans. Kad sam skrenuo nadesno, vidio sam ga kako namiguje, ili mi se to, možda, samo učinilo. Najkraći put do moje kancelarije bio je s lijeve strane, ali više uopšte nisam išao tuda. Devin je svakako mislio da je to zbog toga što se Tesina kancelarija nalazi na desnoj strani. No, to je za mene bio samo dodatni razlog. Ako skrenem na desnu stranu, to znači da ne moram da prođem pored Juanove kancelarije. Prokleti Juan! Ne znam ni sam zašto mi je to toliko smetalo i poslije toliko vremena. Sada je to bila samo još jedna prazna kancelarija. Žaluzine su bile podignute, pisači sto raščišćen, a stolica za stolom prazna. Nije bilo slika Juanove žene i djece na ormariću s fasciklama, ni šolje s kafom na kredencu, niti slika i plaketa na zidu. Ipak su sjenke svih tih stvari lebdjele u praznom prostoru.

Malo sam usporio hod kada sam se približio Tesinom boksu. Nas dvoje smo godinama radili zajedno. Uvijek smo se dobro slagali - imali smo sličan smisao za humor. Nisam bio siguran šta će biti sa mnom i Anišom, ali sam od našeg razdvajanja mnogo razmišljao o Tesi.

Uočio sam Tesinu blistavu kosu koja se presijavala, ali sam vidio i da upravo telefonira. Nastavio sam da idem hodnikom.

Skoro u istom času kada sam prošao kroz vrata svog ureda, počeo sam da se osvrćem unaokolo. Pitao sam se da li treba da provjerim novi prototip automobila prije nego što se bacim na neki hitniji posao. Znao sam da će me tim dizajnera obavijestiti o razvoju projekta, ali sam pomislio i da će nekoliko minuta provedenih u laboratoriji predstavljati lijepu razonodu, i to me je odjednom dovelo u iskušenje.

Počeo sam karijeru u laboratoriji za dizajnere. Jedan od mojih prvih poslova bio je razvoj tog sektora - odnosno unapređenje proizvodnje automobilskih dijelova. To je bio moj posao iz snova. Tehnički direktor po imenu Juan uzeo me je tada pod svoje okrilje. Postao je moj mentor.

No, problem je bio u tome što, i kada volite svoj posao, ne možete dugo biti u nečijoj sjenci. To vam uništava karijeru. To niko nije morao da mi kaže. Bio sam kao pas koji maše repom sve dok ga ne zabole leđa. Ljudi s vrha su to primijetili. Kada se upraznilo sledeće mjesto u korporacijskoj hijerarhiji i kada su mi ponudili drugi posao, Juan me je pozvao u svoju kancelariju.

„Znaš“, rekao mi je, „ako prihvatiš to mjesto, nećeš više moći da se baviš dizajnom. Bavićeš se prodajom i rukovodstvom. Želiš li to?“

„Ali, Juane, želim da napredujem“, rekao sam smijući se. „A mislim da ipak neću čekati da ti odeš u penziju da bih to učimo.“

Juan mi se bljedo osmijehnuo i nije rekao ništa.

Poslije tog prvog koraka, ja sam relativno brzo napredovao ka višim položajima. Sada nadgledam sve projekte naše firme i bavim se kontrolom proizvoda za najvećeg klijenta kompanije.

Uzeo sam šoljicu kafe i pošao hodnikom prema laboratoriji. Zatim sam se naglo zaustavio. Uopšte nije bilo neophodno da idem tamo. Uključio sam kompjuter, otvorio jedan fajl i zagledao se u lavirint brojki koje su se pojavile na ekranu.

Nekoliko sati kasnije, pošto sam završio još jedan izvještaj o odnosu profita i gubitaka, riješio sam da ponovo pogledam u svoje pretrpano elektronsko poštansko sanduče kad je telefon naglo zazvonio. Trebalo mi je nekoliko sekundi da prepoznam glas svoje majke.

Zvučala mi je prilično zabrinuto. O Bože, pomislio sam. Šta je sada? Moja majka se povremeno, u toku poslednjih nekoliko mjeseci, zanimala za mene i moj život na vrlo neuobičajen način. To je počinjalo da me nervira.

„Žao mi je što te uznemiravam na poslu, Džonatane, ali ovo je važno“, rekla mi je. „Upravo sam pričala s našim rođakom Džulijanom - želio bi da te vidi. Kaže da je vrlo hitno.“

Želi da *me* vidi, pomislio sam. Zašto bi, za ime svijeta, rođak Džulijan poželio da *vidi baš mene*?

Iskreno govoreći, nisam uopšte dobro poznao rođaka Džulijana. On je bio mamin brat od tetke, a ne moj. Majka je bila prilično bliska s Džulijanom i njegovom sestrom Ketrin kada su bili mali, ali ja sam odrastao na drugom kraju države. Udaljeni rođaci bili su mi zanimljivi baš koliko i prošlonedjeljne novine.

Džulijana sam sreo samo jednom, i to kada sam imao deset godina. Bili smo u posjeti tetki Ketrin i ona je priređivala neku večeru. Ne sjećam se da li je i Džulijanova žena tada došla s njim ili je već bio razveden. Istini za volju, ne sjećam se ničega s tog skupa osim Džulijanovog svjetlocrvenog „ferarija“. Čuo sam kao Ketrin priča o njemu, pa sam čekao rođaka na ulaznim stepenicama i vidio kako je doveo „ferari“ pred kuću. Bio je atraktivniji nego što sam zamišljao. Džulijan je vidio kakav sam izraz lica napravio (valjda mi je donja vilica pala na cipele), pa me je poveo da se provozamo njegovim autom. Nikada do tada nisam se vozio tako brzim automobilom. Činilo mi se da će se, u nekom trenutku, točkovi odlijepiti od podloge, pa ćemo poletjeti u vazduh. Mislim da u toku cijele te vožnje nisam rekao ni riječi. Kada smo se vratili pred tetkinu kuću, Džulijan je izašao iz automobula, a ja sam i dalje sjedio na svom mjestu kao prikovan. „Želiš li da još malo posjediš u automobilu?“, upitao me je. Samo sam klimnuo glavom. Okrenuo se da uđe u kuću, ali sam ga ja pozvao: „Rođače Džulijane?“

„Da?“, odazvao se.

„Kako si nabavio ovakav auto?“, upitao sam. „Mislim... košta li on mnogo?“

„Svakako da košta“, rekao je. „Dakle, Džonatane, ako želiš da imaš takav auto, moraćeš vrlo naporno da radiš kad odrasteš.“

Te reči nikada nisam zaboravio.

Koliko se sjećam, Džulijan tada nije dugo ostao s nama poslije večere - izgledalo mi je da su mama i rođaka Ketrin razočarane - možda im je bilo pomalo žao što on odlazi. Mada sam imao samo deset godina, mogao sam da shvatim da Džulijan svakako može da ode na neka mnogo zabavnija mjesta. On je živio životom kakav sam i ja priželjkivao da vodim kada odrastem. Sa zavišću sam posmatrao kako njegov sportski automobil juri niz ulicu.

Pošto nekoliko godina nismo čuli ništa o njemu, mama je odjednom počela da pominje Džulijana u svakoj prilici kada bismo se okupili. Nedavno mi je rekla da on već dugo nema onaj „ferari“. Izgleda da je rođak Džulijan prošao kroz neki poseban životni proces, koji ga je preobrazio. Odavno je napustio svoj vrlo privlačan posao uticajnog pravnika, prodao je „ferari“ i prešao na Jednostavan“ način života. Mama mi je ispričala da je sve to naučio od malo poznate grupe kaluđera koji žive negdje daleko, na Himalajima, i da se sada često pojavljuje u grimiznoj monaškoj mantiji. Rekla mi je i da je postao sasvim drugačija osoba. Nije mi uopšte bilo jasno zašto moja majka misli da je to nešto izuzetno dobro.

Trudila se i da nas nekako poveže. Nagovarala me je da ga posjetim kad god sam nekim poslom dolazio u grad. No, iskreno govoreći, ja nisam imao dovoljno vremena ni za Anišu i Adama, pa zašto bih odvajao vrijeme za čovjeka koga jedva poznajem? Bio sam vrlo uspješan stručnjak, koji je vodio sjajan život i vozio lijepa sportska kola, pa zašto bih se bavio problemima nezaposlenog matorca koji čak više nema ni „ferari“? U lokalnom baru, u koji sam povremeno svraćao, do sada sam upoznao mnogo takvih tipova.

„Mama“, rekao sam joj, „o čemu ti to pričaš? Zašto bi Džulijan želio da me vidi?“

Majka nije znala nikakve detalje. Rekla mi je samo da Džulijan želi da razgovara sa mnom. Bila mu je potrebna moja pomoć u nečemu.

„Mama, ali to je sasvim šašavo“, rekao sam. „Nisam godinama vidio rođaka Džulijana. Ja ga zapravo i ne poznajem. Valjda postoji neko drugi ko bi mogao da mu pomogne.“

Moja majka na to nije rekla baš ništa, ali sam je čuo kako tiho plače. Posljednjih nekoliko godina, otkako je tata umro, bile su prilično teške za nju. „Mama, da li ti je dobro?“, upitao sam je.

Malo je šmrckala u slušalicu, a onda je odjednom počela da mi se obraća s nekim čeličnim prizvukom u glasu, koji sam jedva prepoznao.

„Džonatane, ako me imalo voliš, ti ćeš to uraditi. Učinićeš to što Džulijan želi da uradiš.“

„Ali šta to...“, nisam uspio ni da završim rečenicu.

„Kada se večeras vratiš kući, tamo će te čekati avionska karta.“ Prije nego što je završila rečenicu, glas joj se naglo prekinuo. „Džonatane, sada moram da idem“, rekla je i prekinula vezu.

Tokom popodneva mi je bilo vrlo teško da se koncentrišem na posao. Taj telefonski poziv nije nimalo ličio na moju majku - sve to navaljivanje i očajanje u njenom glasu zaista su me iznervirali. I čemu uopšte tolika tajanstvenost? Šta li je, zaboga, Džulijan želio od mene? Razmišljao sam o toj promjeni u njegovom životu. Da li je on, možda, sasvim odlijepio? Hoću li se sresti sa starim luđakom koji trabunja nešto o vladinim zavjerama? Možda je postao jedan od onih raščupanih tipova koji hodaju ulicom u domaćem ogrtaču i papučama (znao sam da mama nije mislila na to kada je govorila o „grimiznoj mantiji“, ali nisam nikako mogao da izbrišem tu sliku iz glave). Bio sam toliko zanijet da sam skrenuo

udesno, pored Juanove kancelarije, i pošao ka izlazu. Tek kada sam se našao u ulaznom holu shvatio sam šta sam učinio. Sve mi je djelovalo kao vrlo loše predskazanje.

Kada sam se vratio u stan, sjetio sam se da sam zaboravio da pogledam poštu. Nisam se još navikao da baratam novim ključem za sanduče. Neko vrijeme sam se borio s pomalo iskrivljenim ključićem, a onda su metalna vratanca popustila i iz sandučeta su izletjeli flajeri koji reklamiraju kućnu dostavu pica i povoljne uslove za uplatu osiguranja i razletjeli se po podu. Dok sam ih sakupljao, dohvatio sam i jednu podebelu kovertu, koju mi je očigledno majka poslala. Uzdahnuo sam, stavio je u džep i pošao uz stepenice prema stanu.

Dok sam grijao lasanje u mikrotalasnoj rerni, otvorio sam maminu kovertu. U koverti je bilo kratko pisamce u kojem me je obavještavala da Džulijan trenutno živi u Argentini, kao i da se tu nalazi povratna avionska karta za Buenos Aires. O Bože dragi, pomislio sam. Treba da letim oko trinaest sati da bih se sreo s dalekim rođakom Džulijanom i porazgovarao sat ili dva? Da li ikako mogu to da izvedem preko vikenda? Pa dobro. Provešću cio ovaj vikend leteći tamo-amoo u konzervi za sardine i pritom ću opet razočarati sina. Ili to, ili ću morati da razočaram majku, koja je i ovako bila ojađena.

Pojeo sam mlake lasanje sjedjeći ispred televizora i nadajući se pritom da će velike doze škotskog viskija nadoknaditi sve nedostake moje večere i popraviti mi raspoloženje.

Odlagao sam telefonski poziv Aniši sve dok nisam bio sasvim siguran da je Adam otišao na spavanje. Aniša je bila pravi rob rutine, pa nisam morao da razmišljam o tome šta će kada učiniti. Kada mi javila zvučala je umorno, ali ne i nesrećno. Bodrio sam sebe da joj odmah kažem to što imam misleći da će joj se raspoloženje svakako promijeniti kada čuje moje planove za vikend, ali se pokazalo da ih ona već zna.

„Pričala sam s tvojom mamom, Džonatane, i zaista treba to da uradiš. Adam će te razumjeti.“

Pa, to je, dakle, bilo to.

DRUGO POGLAVLJE

Taksista je sa auto-puta skrenuo na jedan veoma širok bulevar. Djelovao mi je kao tipična gradska ulica s drvoredom sa obje strane i zelenim ostrvcetom na sredini, koje je razdvajalo dvije kolone automobila; bulevar je zaista bio širok, a kako ja do tada nisam bio u Latinskoj Americi, začudio sam se kada sam vidio koliko sve podsjeća na Evropu. Ogroman obelisk, nalik na onaj u Vašingtonu, presijecao mi je vidik na dva dijela, a zgrade sa obje strane ulice podsjećale su me pomalo na Pariz.

Džulijan mi je rezervisao kartu za noćni let u petak uveče. Na moje iznenađenje, zaspao sam u avionu čvrstim snom i probudio se tek prilikom slijetanja. Bilo je jutro, ali na suprotnoj hemisferi od one na kojoj sam sinoć zaspao.

Kamene zgrade iz perioda „bel epok“, crne balkonske ograde od kovanog gvožđa i istureni prozori nizali su se duž ulice kojom smo se vozili, a zatim smo ušli u dio grada koji je djelovao znatno starije; vidio sam oljuštene gipsane ukrase na fasadama. Po zidovima su se mogli vidjeti grafiti, boja i malter su se ljuštili s kuća, a fasade su bile izbljedjele. Mada je osvanuo svjež jesenji dan, mnogi prozori bili su otvoreni i mogao sam da vidim kako zavjese iz stanova lepršaju na povjetarcu. Na jednom uglu okupila se grupa muzičara koji su nešto svirali malobrojnim posmatračima.

Taksi je usporio i zastao pred nizom prodavnica i lokala. Na zidu sam opazio oglas u kome se nude časovi tanga.

Muzika je odjekivala kroz poluotvorena vrata. Ponovo sam provjerio adresu koju mi je Džulijan dao. Činilo se da je taj plesni studio pravo mjesto. Pokazao sam taksisti papirić da bih bio siguran da smo u pravom kraju grada i da nema nikakve zabune. Klimnuo je glavom i slegnuo ramenima. Platilo sam vožnju i izašao iz taksija.

Vidi ti to, mislio sam zureći kroz poluotvorena vrata studija. Kada mi je mama rekla da je Džulijan promijenio način života, uopšte se nije šalila.

Prostorija je bila vrlo duga, ali ne i naročito široka. Zidovi su bili okrečeni u jarkocrveno, a s tavanice su visili stakleni lusteri. Muškarci i žene, koji su čvrsto držali jedni druge u skladu s pravilima plesa, vrtjeli su se po prostoriji u taktu pulsirajuće muzike.

Dok sam ih posmatrao, jedan lijepo odjeven čovjek odlijepio se od svoje plesne partnerke i progurao se između igrača koji su se i dalje vrtjeli u krug. Kada mi je prišao bliže, vidio sam da se osmjehuje.

„Džonatane“, rekao mi je, „baš mi je drago što si riješio ' da dođeš.“ Ispružio je ruku, pa smo se rukovali.

Bio mi je potreban cio minut da čovjeka koji je stajao ispred mene uklopim u sliku koju sam o njemu stvarao cijelim putem. Džulijan mi je sada djelovao mnogo mlađe nego kada smo se prvi put sreli prije dvadeset godina. Njegovo vitko i mišićavo tijelo nije nimalo ličilo na onu gojaznu i kabastu figuru koja je svojevremeno sjedjela za volanom „ferarija“. Lice mu je bilo bez bora i djelovao je opušteno. Njegove svjetloplave oči su me prosto sjekle pogledom.

„Izvini zbog ovoga, molim te“, rekao je Džulijan i mahnuo rukom pokazujući cijelu prostoriju. „Nisam bio siguran kada ćeš stići, pa sam pomislio da ipak mogu da održim svoje subotnje časove plesa. No, sada kada si stigao, možemo da pođemo gore.“

Odveo me je do jednih vrata koja nisam opazio kad sam ušao. „Hodi ovamo, dođi“, rekao je hodajući ispred mene kroz salu.

Stan mu je bio svijetao i prostran, ali uopšte nije ličio na dom u kakvom sam ga ja zamišljao. Bilo je tu raznog namještaja, starinskog i modernog. Na zidovima je bilo i nekoliko postera s muzičarima i igračima tanga dok su na podu ležale hrpe knjiga. Sve mi je to najviše ličilo na neki studentski stan.

„Žao mi je što sam te na brzinu natjerao da kreneš na ovako dugačak put, ali ja sam već nekoliko mjeseci u ovom divnom gradu. Jedan prijatelj je izdavao ovaj stan, a pošto sam veoma želio da naučim da igram tango, pomislio sam da je to sjajna prilika za mene. Daj mi samo malo vremena da se presvučem, pa ću nam skuvati kafu.“

Džulijan se izgubio u dugom i uskom hodniku. Zavalio sam se u fotelju prekrivenu pamučnom tkaninom na kojoj je, u srednjem dijelu, bio izvezen natpis: „Budi poseban“. Odozdo su se čuli zvuci tanga, koji su prodirali kroz daščice na podu.

Dok sam čekao Džulijana, kroz glavu su mi letjele razne misli. *Šta ja to ovdje radim? Koliko uopšte poznajem tog čovjeka?* Odjednom me je spopao jak osjećaj nelagodnosti. Nekako sam naslutio da će, kada se Džulijan vrati u sobu, moj život biti potpuno izmijenjen. Osjećao sam da preda mnom leže teškoće i da mi predstoje veliki naponi. *Ne moram ovo da radim*, pomislio sam. Zurio sam preko ramena u dovratok i pitao se koliko bi mi vremena bilo potrebno da uhvatim taksu za aerodrom. Tada se Džulijan vratio u sobu.

Bio je odjeven u dugačku grimiznu mantiju, a na glavi je imao kapuljaču.

„Želiš li kafu ili čaj?“, upitao me je i pošao u malu kuhinju, u koju se uzlazilo s drugog kraja dnevne sobe.

„Kafu, molim“, odgovorio sam mu.

Bilo mi je mrsko da sjedim sam u dnevnoj sobi; zato sam ustao i pošao za njim u kuhinju. Dok je Džulijan pripremao kafu, gledao sam kroz prozor na šljunkom nasutu ulicu. Vjerovatno je čas plesa bio završen, jer sam vidio kako parovi izlaze iz sale i udaljavaju se hodajući trotoarom. Umjesto muzike pune sinkopa, čuo se njihov razgovor i smijeh.

Najzad sam se okrenuo prema Džulijanu. „Šta je...“, oklijevao sam, jer nisam želio da moje reči zvuče napadno. Počeo sam rečenicu od početka: „Šta ti, u stvari, želiš od mene? Zašto si tražio da me vidiš?“

„Džonatane“, rekao je Džulijan naginjući se nad kuhinjski pult, „znaš li ti moju životnu priču?“ Nisam bio sasvim siguran da znam na šta misli. Rekao sam mu da znam da je bio pravnik koji se bavio krivičnim parnicama, da se obogatio i živio glamuroznim životom. Rekao sam i da znam da je doživio neku veliku promjenu i da je napustio svoj pravnički poziv. Nisam znao nikakve detalje.

„Sve je to tačno“, rekao je Džulijan. „U jednom trenutku imao sam više uspjeha nego što sam ikada mogao da sanjam - barem što se tiče novca i slave. Ali sam uništavao samoga sebe. Kada se nisam posvećivao poslu, pušio sam bezbrojne cigare i pio skup konjak, i provodio se s mladim manekenkama i uvijek novim prijateljima. To mi je uništilo brak i počelo nepovoljno da se odražava i na karijeru. Išao sam silaznom putanjom i nisam znao

kako da se zaustavim. Jednog dana sam se, usred jednog velikog sudskog procesa, srušio na pod u sudnici. Doživio sam srčani napad.“

To me je podsjetilo na nešto što sam već čuo. Mama mi je, vjerovatno, to nekada ispričala, ali ja očigledno nisam tada obraćao previše pažnje na njenu priču.

Džulijan je smaknuo kapuljaču s glave i dohvatio dvije šoljice za kafu s police.

„Proveo sam nekoliko mjeseci oporavlajući se. U tom periodu donio sam jednu odluku.“

Uzdahnuo sam. Tada je, znači, otpisao onaj lijepi „ferari“.

„Prodao sam kuću, auto i sve što sam imao. Zaputio sam se u Indiju nadajući se da ću tamo naučiti nešto od mudrosti ovog svijeta, barem onoliko koliko je to uopšte moguće. Kao što i sam vidiš, sticanje dohotka postalo mi je mnogo manje važno od težnje da izgradim sebe. Umjesto jurnjave za zgodnim ženama posvetio sam se traganju za trajnom srećom.“

Prigušio sam uzdah. Sve mi je to zvučalo kao početak veoma duge priče. Bio sam nestrpljiv da čujem kakve veze sve to ima sa mnom.

„Kad sam stigao na Himalaje, upoznao sam jednog izuzetnog čovjeka. To je bio kaluđer iz grupe Mudraca Sivane. Odveo me je u planine, u selo gdje su ti monasi živjeli, učili i radili. Naučili su me nekim mudrostima koje bih sada želio da podijelim s tobom.“

Džulijan je zastao i bacio brz pogled na moja stopala. Bilo mi je neprijatno jer sam shvatio da sam sve vrijeme dok je on pričao lupkao nogom, kao nestrpljiva mušterija koja čeka u redu u prodavnici.

Džulijan se osmijehnuo. „No, osjećam da sada još nije pravi čas za to.“

„Izvini“, rekao sam. „Mislim da sam pomalo nestrpljiv da se što prije vratim kući.“

„Ne brini“, ljubazno je rekao Džulijan, „priču treba ispričati onda kada je slušalac spreman da je čuje.“

„Svakako želiš da znaš zašto sam te danas pozvao ovamo?“ Klimnuo sam glavom.

Kafa je bila gotova i Džulijan ju je sipao u dvije šolje. „Hoćeš li malo mlijeka? A šećera? Odmahnuo sam glavom. Džulijan mi je dodao šolju, a zatim me je poveo u dnevnu sobu. Kada smo sjeli nastavio je svoju priču.

„Jedna od bitnih stvari kojima me je taj monah naučio jesu talismani i njihova moć.“

„Talismani?“, začudio sam se.

„Statuice ili amajlije. *Ima ih ukupno osam*. U svakoj od njih nalazi se djelić osnovne mudrosti i sreće koja se može doživjeti na ovom svijetu, pod uslovom da se vodi ispravan život. Svaki od njih je, sam po sebi, vrijedan zaloga, a svi zajedno imaju moć da mijenjaju svijet. Ti talismani, zapravo, mogu za nekoga biti i spasonosni.“

„Zar je potrebno da spašavaš nekoga?“, upitao sam ga dramatičnim tonom. Možda je to zazvučalo i prilično luckasto.

„Jeste. Neko koga poznajem nalazi se u očajnoj situaciji. Neki ljudi su probali da pomognu toj osobi, ali nije vrijedjelo. Ovo je poslednja mogućnost.“

„Ima li to neke veze s mojom majkom?“, upitao sam. Zvučala mi je vrlo zabrinuto dok smo sinoć razgovarali telefonom.

„Ima veze i s njom, ali mi nije dopušteno da ti kažem nešto više o tome kakva je to veza.“

„Čuj, ako mi je majka bolesna ili nešto slično, imam valjda pravo da to znam.“ Osjećao sam da otežano dišem i da me nešto steže u grudima.

„Majka ti nije izložena nikakvoj opasnosti“, rekao je Džulijan. „To je sve što mogu da ti kažem.“

Odlučio sam da ga pritisnem novim pitanjima, ali je Džulijan stisnuo usne i spustio šoljicu s kafom na stočić ispred mene. Učinilo mi se da je spreman da okonča naš razgovor. Uzdahnuo sam i cio sledeći minut proveo zureći u pod.

„Dobro“, rekao sam mu. „A kako se ja tu uklapam? Zbog čega sam ti potreban?“

Džulijan je ustao i prišao prozoru. Posmatrao je ulicu ispod nas, ali mi se činilo da se zagledao nekuda u daljinu.

„Kada sam otišao iz tog himalajskog sela“, rekao je, Jedan monah mi je dao talismane u kožnoj vrećici i zamolio me da budem njihov novi čuvar.“

„Pošto sam otišao s Himalaja, neko vrijeme sam putovao svuda po svijetu. Jedne noći je izbio požar u malom hotelu u kome sam odsjeo. Ja sam bio napolju kada se to desilo. Talismane sam uvijek držao uz sebe, tako da je jedina šteta bila ta što sam ostao bez para sandala. U nekoj drugoj gostionici sam, malo poslije toga, čuo kako jedan putnik priča da su ga jednom opljačkali u nekoj rimskoj uličici. Tada mi je palo na um da su talismani svakako bili najbezbedniji kod monaha u onom selu. Ja sam bio jedini posjetilac koji je, poslije dužeg vremena, tamo uopšte navratio. No sada, kad sam nosio te dragocjenosti sa sobom, izlagao sam ih riziku. Mogle bi svakog časa biti izgubljene ili uništene.“

Džulijan je nastavio da priča i objasnio mi je kako je tada zaključio da će biti najsigurnije da svaki talisman pošalje nekoj drugoj osobi od povjerenja, a one će mu vratiti kad mu zatrebaju. Uz svaki predmet poslao je i pismo sa opisom i značenjem talismana. Bilo mi je jasno da su mu sada svi ti talismani potrebni. Džulijan mi je objasnio da želi da ja lično odem po njih i da mu ih donesem.

„Šta?“, promućao sam. „Pa ja sam mislio da kompanija *FedEx* postoji baš zbog takvih situacija.“

Džulijan mi se osmijehnuo.

„Mislim da ne shvataš značaj tih talismana. Ne mogu ih povjeriti nekom tamo kuriru niti ih mogu slati poštom. Rasuti su svuda po svijetu i potrebno mi je da neko ode i lično pokupi svaki od njih.“

„Pa zar ti ne možeš da odeš po njih?“, upitao sam ga. Znam da je to bilo pomalo nepristojno s moje strane, ali mi je pred očima još lebdjela slika Džulijana koji pleše tango na podijumu.

Džulijan se i dalje smješкао, kao za svoj račun. „Znam da ti se ne čini da sam previše zaposlen“, rekao je, a ton mu je postao nešto ozbiljniji. „No, sada zaista nisam u mogućnosti da sam to uradim.“

Sledećih nekoliko sekundi sam ćutao. Kako to da shvatim?

„Rođače Džulijane“, rekao sam, „nemoj da se uvrijediš, ali rekao si da ti je potreban neko da ti to donese. Ti mene *zapravo* ne poznaješ. Sreli smo se samo jednom, i to kada sam imao deset godina.“

„Poznajem te mnogo bolje nego što misliš“, rekao je Džulijan. Onaj njegov ljubazni osmijeh je nestao. Oči su mu bile vrlo tamne, a na licu mu se ogledala ozbiljnost koja me je zabrinula.

„Slušaj, Džonatane“, rekao mi je mirno, „ne mogu ti reći kako te to poznajem, ali mislim da zaista znam ovo: *jedina* osoba koja može da sakupi te talismane jesi *ti*.“

Malo je zastao, pa je zatim dodao: „Znam da ovi moji odgovori nisu baš zadovoljavajući. Možeš mi vjerovati ako ti kažem da je to pitanje života ili smrti.“

Zatim smo dugo sjedjeli u tišini. Razmišljao sam o plaču moje majke koji je odjekivao u telefonskoj slušalici. Sjetio sam se i teskobe u duši koju osjetim uvijek kada vidim praznu polovinu kreveta na kojoj je spavala Aniša. Pomislio sam i na Adamov izraz lica kada ga nečim razočaram. Ne događa se svakom čovjeku da za mnoge ljude bude Jedini“ - jedini sin, jedini muž, jedini otac.

Najzad sam prekinuo to naše ćutanje.

„A koliko bi dugo sve to trajalo?“, upitao sam ga.

„Već sam pisao svim čuvarima talismana“, rekao je Džulijan. „Nisu mi još svi odgovorili, ali možeš da počneš od jedne određene destinacije - od mog prijatelja u Istanbulu. Ako sve bude išlo po planu, to sakupljanje talismana potrajaće nekoliko nedjelja, a možda i mjesec dana.“

Bože dragi! To je bio cio moj godišnji odmor, a možda i malo više. Duboko sam uzdahnuo.

Džulijan me je pogledao i nakrivio glavu. „Džonatane?“, rekao je.

Ponovo sam se zagledao u njega. Posmatrao me je vrlo ljubaznim pogledom. Za trenutak me je podsjetio na mog oca i odjednom sam shvatio koliko mi tata nedostaje. Shvatio sam i da sam već donio odluku. Reči su mi zastale u grlu, pa sam mogao samo da klimnem glavom.

Džulijan mi se osmijehnuo. Zatim je ustao i prešao dlanovima preko bokova svoje crvenkaste mantije.

„Pošto smo se dogovorili oko tog posla, spremiću ti ručak, a zatim možemo malo da razgledamo ovaj kraj grada. Zove se San Telmo i postao je jedno od mojih omiljenih mjesta na planeti.“

Proveo sam prijatno, mada i prilično neobično popodne s Džulijanom. Odveo me je u jednu plesnu dvoranu, smještenu nekoliko ulica dalje, i tu sam posmatrao uvježbane igrače tanga koji su nam priredili pravu predstavu. Muzika mi je strujala kroz tijelo poput udvojenih srčanih otkucaja, a zapazio sam i da Džulijan lupka stopalom u taktu muzike i da mu se noge lako pomjeraju, kao da zamišlja da pleše. Zatim smo malo prošetali krivudavim uličicama sve dok nije došlo vrijeme za moj drugi noćni avionski let, onaj koji treba da me vrati kući. Dok smo stajali na trotoaru pred Džulijanovim stanom slušajući muziku iz studija, on se odjednom okrenuo ka meni.

„Još nešto, Džonatane“, rekao mi je. Iz džepa na mantiji izvukao je jednu malu svesku s kožnim koricama i pružio mi je. „Voleo bih da vodiš dnevnik tog putovanja.“

„Dnevnik?“, zapitao sam. „A zašto?“

„Ne mislim na uobičajeni dnevnik, već na tvoje lične bilješke s tog puta. Talismani daju moć onome ko ih ima. No, i onome ko ih posjeduje prenose izvjesnu moć. Zato mi je važno da znam šta si mislio i osjećao na tom putovanju - a i da znam šta su ti talismani značili dok su bili kod tebe.“

Ramena mi se opustiše. Nisam znao šta je gore - to što ću izgubiti nekoliko nedjelja života putujući po svijetu i prikupljajući nečije stvari ili to što moram još i da pišem o tome. Samoanaliziranje mi nikada nije bilo jača strana.

„Mislim da ti, kada se nađeš sam sa sobom i kada budeš imao te talismane u rukama, neće biti toliko naporno da napišeš ono što osjećaš kao što ti se to sada čini“, rekao mi je Džulijan.

Htio sam da mu kažem nešto poput: „Ma da, kako da ne“, ali sam se uzdržao. Šta bi mi to vrijedjelo? Ako sam već pristao da ostvarim tu njegovu ludu zamisao, treba to da učinim baš onako kako Džulijan želi.

U tom času taksi se zastavio kraj nas. Dok sam ulazio unutra, osjećao sam da moju odlučnost nagrízaju žmarci straha, koji me je lagano sve više obuzimao. Prošlo je veoma mnogo vremena od trenutka kada sam se posljednji put bacio na neki sličan nov poduhvat i upustio u avanturu. Džulijan je podigao ruku da mi mahne, a onda me je pozvao po imenu.

„Džonatane!“, viknuo je, „razveseli se malo! Ne pruža ti se svakodnevno prilika da nekome spaseš život!“

Trebalo je imati zaista dobre nerve pa u ponedjeljak ujutru ući u automobil i odvesti se na posao. Imao sam tri nedjelje redovnog godišnjeg odmora i bilo je najbolje da odmah krenem na taj put. Ali ako bi moje putovanje potrajalo nešto duže od toga, našao bih se u pravoj neprilici. Mogao bih jedino da zatražim od šefova neplaćeni odmor, a ako bi me odbili, to bi vjerovatno značilo da ću ostati bez posla.

Ama, uostalom, govorio sam sebi dok sam nevoljno izvlačio umorno tijelo iz kola i tjerao sebe da uđem u kancelariju, što bi još jedna moja dodatna budalaština uopšte bila tako važna? U prošlosti sam uvijek donosio sjajne odluke, barem sam tako mislio u tim trenucima. A vidi samo gdje me je to dovelo? Posao mi je postao stalni izvor nerviranja i frustracija. Moja divna žena me je ostavila. Mukotrpano stečena ušteđevina bitno će mi se smanjiti poslije razvoda. Čak mi je i uživanje u Adamovom društvu bilo pokvareno osjećanjem krivice i činjenicom da sam ga viđao samo vikendom, a pritom sam bio vrlo loš otac. Da li će jedan šašav poduhvat, kao što je ovaj neplanirani put, moći da mi pričini veće patnje i štete od onih koje su bile posljedica mojih „vrlo razumnih“ odluka?

Proveo sam nekoliko sati ljuljajući se na stolici za radnim stolom i gušeći se od razočaranja i pesimizma. Do trenutka kada sam konačno ušao u šefovu kancelariju već sam uspio malo da se smirim i prihvatim svoju sudbinu s fatalističkom rezignacijom. Zaboravio sam koliko takvi razgovori sa šefovima mogu da budu neprijatni.

Prvih nekoliko rečenica koje sam izgovorio brzo me je podsjetilo na to.

Sjeo sam, naime, u strateški osmišljeno nisku stolicu, koja je stajala preko puta Dejvidovog mamutskog pisaćeg stola. Kada sam ušao u njegovu kancelariju, Dejvid je jedva

odvojio pogled od kompjutera i dobacio mi jedan brz pogled. Ali, čim sam mu objasnio da mi je neophodan cio godišnji odmor, a možda i neki dan više, da bih sredio jedan važan porodični posao, podigao je pogled ka meni. Njegov izraz bi se mogao najtačnije opisati kao zgranut. Dok sam se upuštao u detaljno objašnjenje u vezi s brojem mojih nakupljenih slobodnih dana, podigao je ruku uvis s očitom namjerom da me prekine u daljem govoru.

„Čekaj malo, da mi to razjasnimo“, rekao je Dejvid. „Želiš da odmah uzmeš dvadeset jedan slobodan dan, a da mi to prethodno uopšte nisi najavio?“

Nisam mogao da oćutim. „Pa, tehnički gledano, subote i nedjelje se obično tretiraju kao vikend, pa to i nije baš dvadeset jedan radni dan.“

„Džonatane, prokleta dobro znaš da nikome nije dozvoljeno da odjednom uzme više od dvije nedjelje odmora“, ispalio je spremno.

Da sve bude još gore, zaista nisam znao šta da mu kažem na to jer nisam znao kada ću se vratiti.

„Džonatane, od svih ljudi u ovoj firmi, ti si poslednji od koga bih očekivao takav potez“, rekao je Dejvid.

„Znam“, rekao sam mu. Bio je u pravu.

„Znaš, Džonatane, mi na tebe gledamo kao na našu zvijezdu u usponu. Da mi je neko, sve do danas, tražio da navedem samo jednu osobu koja će svakako izvući korist iz ove prodaje ili integracije firme, šta god da se s nama desi, ja bih svakako naveo tvoje ime. No, ako ti želiš da odeš baš u ovakvom trenutku...“

Okrenuo se i zagledao kroz prozor. Vrtio je hemijsku olovku među prstima, a izraz lica mu je, dok se mrštio, postajao sve tvrdi.

Nije mi bilo potrebno da ga i dalje slušam.

„Čuj“, rekao sam, „za vikend sam pričao s Navang. Već je pristala da vodi moje projekte dok nisam tu. Ona zna šta treba da radi. Uvijek me, ako iskrsne nešto hitno, može pozvati telefonom. Dakle, mogu li da dobijem taj odmor ili želiš da dam ostavku?“

„Uzmi odmor“, rekao je Dejvid nategnuto. „Moram ti ipak reći jednu stvar. Ako možemo da preživimo mjesec dana bez tebe, onda to vjerovatno znači da možemo i trajno da radimo bez tebe.“

Ustao sam sa stolice i pošao ka vratima. Prije nego što sam prešao preko praga, zaustavio sam se i osvrnuo.

„Dejvide, da li bi mi, da sam ti ovo zatražio zato što se nešto desilo mojoj ženi ili sinu, rekao to isto?“

On je i dalje zurio kroz prozor, a iz njegovog izraza nisam mogao ništa da zaključim.

Imao sam osjećaj da sam do svoje kancelarije hodao vrlo dugo. Bilo mi je mučno od pomisli da Dejvid ne hajje za to da li je moje dijete bolesno ili u nevolji. Da li sam uopšte očekivao da čujem od njega nešto drugo? Ovaj posao je tako djelovao na ljude. Vidio sam to na Juanovom primjeru.

Juan. Ne prođe ni dan da ne pomislim na mog nekadašnjeg šefa i starog prijatelja. Dok su se mjeseci nizali shvatio sam da mi je nevjerovatno teško da ne patim zbog njegovog odsustva. Cesto sam se noću budio i nisam bio u stanju da ponovo zaspim, već sam ponovo „premotavao film“ u glavi i razmatrao svoj udio u njegovoj nesreći. Ma kako često da sam se

prisjećao svega, nisam bio u stanju da to ostavim za sobom. Vjerovatno je zaista najbolje što mogu da učinim za sebe to da odem odavde.

***

Tri naredna dana predstavljala su pravi košmar. Gušio sam se od napora da unaprijed riješim sve probleme u vezi s poslom. Zanemario sam cunami poruka i telefonskih poziva koji se sručio na mene. Jurio sam po gradu i bavio se bankarskim transakcijama, uzimao odjeću s hemijskog čišćenja i nastojao da se, u prolazu, ipak vidim i sa sinom. Čak je i moje pakovanje bilo haotično - kako da znam šta treba da ponesem kada ne znam kuda ću sve ići?

Zatim sam se ponovo našao na noćnom avionskom letu. Putovao sam u Tursku. Telefon sam isključio i nisam, u pretrpanim koferima, sa sobom ponio nikakav materijal u vezi s poslom. Imao sam pred sobom dosta slobodnih sati bez ikakvih zaduženja, ali mi je mozak i dalje grčevito radio. Izvukao sam papirić iz džepa jakne. Džulijan mi je sa avionskom kartom poslao i kratku poruku.

U njoj je pisalo: „Hvala ti što si se odvojio od porodice i posla da bi pošao na ovo putovanje. Znam da si imao dosta razloga da to ne učiniš, ali jedan od najvećih poklona koje možemo dati sebi jeste da se oslobodimo potrebe da se pravdamo. Radjard Kipling je svojevremeno napisao: 'Imamo četrdeset miliona razloga da u nečemu ne uspijemo, ali i samo jedan pravi izgovor.' Nevolja sa izgovorima je to što, ako ih bezbroj puta sebi ponovimo, počnemo i sami da vjerujemo u njih. Zadatak koji sam ti dao uključuje dosta putovanja, ali se nadam da ćeš se usmjeriti na prednosti koje će ti donijeti, a ne na neprilike koje ćeš možda imati. I sam život je, zapravo, jedno veliko putovanje, a pritom nije najvažnije gdje ćeš stići, već kakva ćeš osoba postati.“

Trebalo je da se u Istanbulu sretnem s Džulijanovim prijateljem. Džulijan mi je poslao i malu kožnu vrećicu na dugoj uzici, u koju je trebalo da stavim talismane koje budem sakupio. Za sada mi je ta vrećica bila u džepu od jakne. Rasijano sam opipavao meku kožu od koje je bila napravljena.

Svi putnici oko mene utonuli su u san. Čuo se tihi zvuk motora i diskretno zveckanje kolica s posluženjem i pićima, koja su ubrzo nestala u zadnjem dijelu aviona. Sklopio sam oči. Mislio sam na Anišu i Adama. Znao sam da ću, ako odem daleko, osjećati da mi oni još više nedostaju. Zatim sam mislio na sve ljude koji su nestali iz mog života. Pomisao na pokojnog oca izazivala mi je prigušen bol ispod grudne kosti. Taj bol je istovremeno bio nježan i nenapadan, pomiješan s mnogim lijepim sjećanjima. Zatim sam pomislio na Juana. Sjetio sam se Džulijanovih riječi: „Ne pruža ti se svakodnevno prilika da spaseš nečiji život.“

Zar to nije bilo sasvim tačno?

TREĆE POGLAVLJE

Džulijan mi nije dao nikakvu konačnu listu mjesta na koja treba da odem niti spisak svih Čuvara talismana s kojima treba da se sretnem. „To su razna mjesta“, rekao mi je Džulijan u Buenos Airesu, „u Evropi, Aziji i Sjevernoj Americi.“ Nisam još stupio u vezu sa svima, ali ja bih, da sam na tvom mjestu, krenuo od Istanbula.“ U tom gradu mi je bio ugovoren susret s njegovim starim prijateljem, Ahmetom Demirom.

„Ahmet će doći po tebe na aerodrom. Znam da će svakako željeti da ti pokaže barem nešto od tog divnog grada, ali, nažalost, nećeš imati mnogo vremena da izigravaš turistu. Rezervisao sam ti let za Pariz već za naredni dan.“

Da izigravam turistu! To me je baš nasmijalo. Želio sam da što brže obavim taj posao s talismanima i da se vratim svom poslu. Čak i dok sam na aerodromu „Ataturk“ žurio da izađem iz aviona, kucao sam poruke na mobilnom telefonu nastojeći da istovremeno saznam ima li nekih poruka za mene od Navang i razmišljajući o onome što se možda u mom odusutvu dešava u našoj firmi. Mnogo njih se raspitalo na koliko dugo sam otputovao. Poruka od moje majke bila je kratka i neodređena. Pitao sam je da li ona zna šta Džulijan nastoji da postigne tom pričom o talismanima, ali mi je odgovorila da ni ona nije sigurna o čemu je riječ. Nisam joj baš povjerovao - osjetio sam da joj glas treperi od emocija.

Bavio sam se porukama sa svog mobilnog telefona dok sam prolazio kroz carinsku i pasošku kontrolu i čekao na prtljag. Kad sam, najzad, stigao do izlaza s koferom u ruci, upitao sam se kako ću prepoznati tog Ahmeta - odnosno kako ćemo se prepoznati u gomili svijeta.

Dok sam se gurao kroz razne porodične grupice, između vozača taksija i drugih nestrpljivih osoba uočio sam visokog čovjeka s kartonom na kome je pisalo moje ime. Imao je srebrnastu kosu, kratku prosijedu bradu i ljubazan osmijeh na licu. Neodlučno sam mu mahnuo i krenuo ka njemu. Kada sam mu prišao, Ahmet je spustio karton, ispružio ruku i srdačno se rukovao sa mnom.

„*Hoş geldiniz, hoş geldiniz*“, rekao mi je. „Vrlo mi je drago što imam priliku da upoznam člana Džulijanove porodice. Vrlo mi je mило.“

Promumlao sam neki neprikladan odgovor jer sam bio prilično zbunjen njegovom srdačnošću.

„Da li ste uzeli sve što imate od prtljaga?“, upitao me je Ahmet. „Jeste li spremni za polazak?“ Klimnuo sam glavom, a Ahmet je sklopio karton s natpisom, ovlaš me uhvatio za lakat i poveo izvan aerodromske zgrade.

Proveo me je kroz pretrpano parkiralište i zaustavio se pred jednim blistavim srebrnastim „renoom“. „Tu smo“, rekao mi je, dohvatio moju torbu i ubacio je u prtljažnik. Otvorio sam suvozačka vrata i baš sam ulazio u auto kad mi je telefon zapištao. „Izvinite“, rekao sam mu. Namjestio sam svoj sigurnosni pojas i počeo da čitam poruku.

Bila je to poruka od Navang povodom poziva jednog mog klijenta. Navela mi je zabrinjavajući niz pritužbi mušterija koje su se žalile prodavcima na novu komponentu

dizajniranu za naš najpopularniji model „sedana“. Imao sam neprijatan osjećaj da mi se otvorila rupa u stomaku. Takve priče vode otkazivanju porudžbina, a možda mogu da dovedu i do tužbe protiv naše firme. Navang će morati da se obrati odjeljenju za kontrolu kvaliteta kako bi utvrdili suštinu problema.

„Izvinite“, rekao sam Ahmetu dok je nastojao da isparkira automobil. „Moram da pošaljem nekoliko poruka. Hitni poslovi.“ Ahmet je na to ljubazno klimnuo glavom. „Samo vi uradite to što je neophodno. Uskoro ćemo se bolje upoznati.“

Ahmet se spretno probijao kroz gužvu, no ja sam vidio vrlo malo od onoga što se događalo oko nas. Oči su mi bile prikovane za ekran mobilnog telefona. Nekim dijelom svijesti uočio sam veliku gužvu na auto-putu, shvatio da vozimo brzo i da prelazimo neki most. Dok sam se osvijestio, već smo se vozili uskim uličicama, a auto se stalno naginjao unazad jer smo se kretali uzbrdo. Ahmet je, izgleda, primijetio da sam se vratio u stvarnost.

„Pomislio sam da, poslije tako dugog puta, možda želite da se malo osvježite prije nego što krenemo dalje. Zato vas sada vodim u svoj stan u kvartu Bejoglu.“

Vozili smo se prilično sporo pored mnogih kafeterija i prodavnica, pokraj trotoara prepunih pješaka, pored niskih žutih i sivih kuća od cigle i kamena. Ispred nas se, na vrhu brijega, mogla vidjeti neka kula - plavičastosiva šiljasta građevina s dva reda prozora, koja je stremila u nebo. Iza gornjeg niza prozora mogli su se vidjeti ljudi u pokretu.

„To je kula Galata“, rekao je Ahmet. „Odozgo se pruža divan pogled na grad.“

Zatim je usporio i utjerao automobil u vrlo uzak prostor za parkiranje na ulici.

„Stigli smo“, rekao je Ahmet i pokazao mi trospratnicu ispred nas. Izašao je na trotoar i otvorio teška ulazna vrata, pa me je pozvao da uđem. Ugledao sam dug niz mermernih stepenika.

„Nemate ništa protiv penjanja uz stepenice, zar ne?“, upitao me je.

„Ne, nemam“, odgovorio sam mu.

Ahmetov stan bio je vrlo lijepo namješten - elegantni ćilimi na podu, sofa presvučena brokatom, puna raznobojnih jastučića, boja zidova lijepo uklopljena s bojom ramova slika na kojima sam vidio brodove i ptice, kao i razne primjerke biljnog i životinjskog svijeta. Ali, sve je to djelovalo neobično bezlično. Džulijan mi je rekao da je Ahmet kapetan feribota. Zato sam valjda zamišljao da živi u mnogo rustičnijem okruženju.

„Kao što ste možda već i sami primijetili, ne provodim ovdje baš mnogo vremena“, rekao mi je Ahmet. „Kupio sam ovaj stan prije nekoliko godina, prije svega zato što je to bila dobra investicija. Uglavnom sam ga izdavao strancima i poslovnim ljudima koji su željeli da stanuju u ovom dijelu grada. Žena mi je umrla prije nekoliko godina, pa sam nedavno prodao našu porodičnu kuću na Beşiktašu. Sada koristim ovaj stan kada radim na feribotu ili kada nekome pokazujem grad. Ostalo vrijeme provodim uglavnom u selu u kome sam odrastao, a koje se nalazi na Bosforu.“

„Dođite“, rekao mi je Ahmet otvarajući jedan prozor. „Želim nešto da vam pokažem.“

Nisam ni shvatio koliko smo se visoko popeli niti sam uočio gdje je Ahmetova zgrada zapravo smještena, no čim sam bacio pogled kroz prozor dnevne sobe, shvatio sam da mu se to ulaganje svakako isplatilo. Preda mnom se pružao jedan od najljepših vidika koji me je ostavio bez daha.

„Evo, vidite“, rekao je Ahmet pokazujući mi nešto nalik na rijeku ispod nas. „To je Zlatni rog. Odavde vidite i Ataturkov most i most Galata. Moj brodić se nalazi u onoj luci tamo. S lijeve strane vidite glavni dio Bosforskog moreuza. Naš grad se pruža i sa suprotne strane tog moreuza. No, ovdje smo još uvijek u Evropi. Ako pređete na drugu stranu mosta, naći ćete se u Aziji.“

Pogledao sam na suprotnu stranu Bosfora i na azijski kontinent, a onda sam se opet zagledao u prizor ispred sebe.

„Da, naravno“, rekao je Ahmet, „baš je lijepo, zar ne? To je stari dio grada - Sultanahmet. Tu su glavni bazari, a i Sarajburnu (kvart s dvorcima).“

U daljini sam opazio dva ogromna kompleksa zgrada s kupolama, minaretima i velikim baštama ograđenim visokim zidovima.

„Aja Sofija?“, upitao sam. To je jedina građevina u Istanbulu koja mi je bila poznata. Ogromna crkva s kupolom, koju je car Justinijan izgradio u vrijeme kada se ovaj grad zvao Konstantinopolj i bio sjedište Rimskog carstva, a koja je tada bila i glavno sjedište hrišćanske crkve. Kasnije je ta crkva pretvorena u džamiju, dodali su joj minaret i izmijenili unutrašnjost, ali su originalni vizantijski mozaici još uvijek postojali u njoj. Čuo sam da je Aja Sofija i danas zapanjujuće lijepa.

„To je onaj kompleks lijevo“, rekao je Ahmet. „Iza nje je Plava džamija. Tu je i Hipodrom, muzej Topkapi i Cisterna, zaista ima mnogo toga da se vidi. Popodne ćemo, prije nego što se ukrcamo na brod, otići na Bazar začina i na Veliki bazar.“

„Zar ćemo ići na neki brod?“

„Pa da“, odgovorio mi je Ahmet odmičući se od prozora. „Žao mi je, ali vaš talisman nije ovdje. On je u mom ljetnjakovcu na selu, u mjestu Anadolu Kavađi.“

Ja sam do tada već zaboravio svrhu svog dolaska ovamo.

„Mogli bismo i da se odvezemo tamo automobilom, ali čemu to?“, nastavio je Ahmet. „Najbolje je otploviti brodićem. Moj sin je jutros vodio grupu turista na privatnu turu tim brodom, pa ćemo mi isploviti večeras, a sutra ujutru ćemo se vratiti ovamo.“ Ahmet mi je mahnuo rukom i pozvao me da pođem za njim. „Sada ću vas ostaviti da se okupate i sredite. Zatim ćemo popiti čaj i ručati, pa ćemo poslije toga obići bazare.“

Prva stvar koju sam osjetio hodajući kroz Bazar začina bili su svakojaki mirisi. Bilo je to kao da hodate kroz aromatičnu baštu, u kojoj se na svakom koraku podižu oblaci mirisa i miješaju se, a svaki novi nadjačava one prethodne. Tezge su se nizale jedna za drugom. Bile su tu hrpe urmi i drugog suvog voća, sve vrste koštunjavog voća i piramide alve u svim bojama. Vidio sam cilindrične komade nugata i bijele alve i nevjerovatan izbor *rahatlokuma* u bojama dragulja (Ahmet mi je rekao da se taj slatkiš tako zove u Turskoj).

Na tezgama sam opazio i otvorene kutije čaja. Takođe sam uočio i hrpice praškastih začina koje su stajale na prednjim dijelovima tezgi - kurkuma, kim, kardamon, oraščić, cimet.

Ahmet je kupio suve kajsije, urme i smokve, a zatim smo krenuli prema ogromnom kamenom kompleksu s hiljadama radnjica, nazvanom Veliki bazar.

Bazar začina zanio je i omamio moja čula finim egzotičnim aromama. Bio sam potpuno zaokupljen onim što se dešavalo oko mene i nisam više uopšte mislio na sebe niti na svoje

životne probleme. Na Velikom bazaru odjednom sam počeo da se prisjećam svih onih koji su mi nedostajali. Dok sam hodao kroz duge beskrajne prolaze između tezgi, ugledao sam mnoge stvari koje bi se možda dopale Aniši — lampe s mozaikom, fine svilene marame, lijepo ukrašena keramika - sve je blistalo od živih boja. To me je i privuklo Aniši kada sam je prvi put sreo. Nije bilo važno šta je imala na sebi - uvijek je nosila nešto blistavih boja - svjetlozelene naušnice, purpurnu zimsku maramu, sjajnu narandžastu beretku. I stan joj je bio takav - zanimljiv izbor raznih stvari sa svakakvim dezenima i u raznim tonovima, što je djelovalo malo haotično, ali je ipak bilo skladno. Pošto ću narednih nedjelja biti na putu, znao sam da ne mogu da kupujem ništa glomazno.

Bio sam u velikom iskušenju pred tolikim izborom zanimljive robe. Najzad sam uzeo jednu staklenu ogrlicu za Anišu, a Adamu sam kupio malu vezenu jaknu jer sam pomislio da će mu se vrlo dopasti.

Naročito su me sludjeli prodavci tepiha. Vikali su za mnom u prolazu i uhvatio sam sebe kako zurim u sve te prekrasne tepihe.

Ahmet je vidio šta me je zainteresovalo. „Pa da“, rekao je, „moraćete jednom ponovo doći i kupiti neki lijep tepih; cijene su zaista povoljne. Nije lako odabrati lijep tepih - morate znati dosta toga o umetnosti tkanja i vezivanja čvorova, o vrsti vlakna i bojama. Morate naučiti da procjenjujete tepihe, a i znati kako da se cjenkate. Volio bih da vas svemu tome podučim.“

Ahmetova revnost u podučavanju podsjetila me je na moje roditelje. To je bio dinamičan duo, koji je uvijek podsticao doživotno učenje novih vještina. Mama je uvijek bila strastveni čitalac, a kada smo sestra i ja pošli u osnovnu školu, zaposlila se u jednoj maloj knjižari. Donosila je kući razne knjige i uvjeren sam da su je u toj knjižari zaposlili i zbog toga što im je bila najbolja mušterija. Sebi je uglavnom nabavljala fikciju, tati je donosila neke ozbiljnije knjige, a za Kiru i mene bi probrala lijepe slikovnice.

Tata je bio oduševljen tom njenom aktivnošću i vrijedno je gutao sve knjige koje bi mu donijela. No, njegov entuzijazam se nije tu zaustavljao. Ništa Niku Landriju nije toliko prijalo kao one situacije u kojima svoje znanje može da prenese drugima. On je bio učitelj u osnovnoj školi, ali podučavanje mu nije bilo samo zanimanje, već i prava strast. Moji roditelji su svuda stvarali oko sebe atmosferu učionice, što njihovu djecu nije baš uvijek radovalo.

Svakog ljeta smo nekuda putovali. Nisu to bile neke egzotične destinacije, ali bi mama i tata uvijek pažljivo proučili kraj u koji su nas vodili. Hodali bismo kroz šumu, a mama bi u rancu uvijek imala neki terenski vodič i objašnjavala bi nam kako je nekim vrstama bora potrebna vrelina šumskog požara da bi im se šišarke otvorile i da bi se njihovo sjeme rasulo po većim površinama. Tata bi nam zatim objasnio kako dabrovi grade svoje brane i kako su brda na koja smo se peli nekada bila obale jezera. O svakom istorijskom lokalitetu mama i tata znali su više nego što se moglo pročitati u ma kom vodiču. Čak i tematski parkovi bili su pogodna mjesta da nam u njima održe čas o dejstvu centrifugalne sile ili predavanje o pop-kulturi.

Činilo mi se da su moji roditelji bili skoro sasvim zavisni od informacija i ideja, pa su sva naša putovanja bila puna uzvika: „Zar ovo nije divno!“ Mama je to govorila uvijek kada bismo otkrili nešto novo. Tata se uvijek radovala kada sestra i ja pokažemo radoznalost. „To

je sjajno pitanje!“, govorio bi nam sav radostan i ponosan ako bismo ih nešto upitali. Pomislili biste da smo nas dvoje upravo pronašli lijek protiv raka.

Danas se prisjećam tih dana sa entuzijazmom i radošću, ali sam ih onda bio sit. Kada sam dospio u tinejdžersko doba, te naše česte male ekskurzije i stalno davanje nekih uputstava djelovali su na mene kao škripanje noktima po tabli. Sjedio sam, sav malaksao od vrelog ljetnjeg popodneva, na zadnjem sjedištu automobila, a tata bi nam pričao kratku istoriju kanala Iri, dok bismo Kira i ja samo prevrtali očima; povremeno bismo uperili kažiprste u slepoočnice i povlačili zamišljene okidače.

Ovo mjesto i cio ovaj grad svakako bi očarali moje roditelje, mislio sam tužno. Oni su sanjali o takvim putovanjima i stalno su maštali o sličnim mjestima koja bi posjetili. To je bio njihov veliki plan za vrijeme kada konačno odu u penziju - željeli su da putuju po svijetu. Kada se tata penzionisao, kolege su mu čak i poklonile garnituru kofera. Nekoliko mjeseci poslije toga, svuda po kući ležali su otvoreni vodiči - nicali su unaokolo kao pečurke poslije kiše. Čitave hrpe sličnih knjižica bile su naslagane pored tatine omiljene fotelje, neke veće knjige su mu virile ispod stočića kraj kreveta, a brošure i mape izvirivale su iz stalka sa časopisima u kupatilu; te brošure su se odnosile na razne zemlje - na Irsku, Toskanu, Tajland, Novi Zeland. Tata je iscrtao razne putanje i zakačio ih iznad svog stola s kompjuterom. Mama i on isplanirali su svoje veliko putovanje koje je trebalo da potraje barem šest mjeseci.

No, jednog dana, nekoliko mjeseci prije planiranog polaska, mama je začula tresak i pad u garaži. Tata je sklanjao ljetnje garniture namještaja iz dvorišta u garažu i u tom trenutku ga je pogodila embolija aorte. Bio je mrtav prije nego što je dotakao pod.

Mjesecima poslije tatinog pogreba mama se kretala unaokolo kao da hoda ispod vode. One iscrtane mape postepeno su nestale sa naše „oglasne table“, knjige su vraćene na police u podrumu, a mama se vratila na svoj posao u knjižari, gdje je nastavila da radi s pola radnog vremena. Kira je pomišljala da će joj možda jednog dana opet pasti na um pomisao o putovanju po svijetu, ali moja majka nije mogla ni da pomisli da nekuda otputuje bez tate.

Poslednji uzvik prodavca tepiha prekinuo je tok mojih misli i prisjećanje na roditelje. Ahmet me je izveo iz bazara pravo na kasno popodnevno sunce.

„Vrijeme je za večeru“, rekao je Ahmet dok me je vodio u krug oko nekih zgrada. Ušli smo u jednu uličicu, pa u drugu, i progurali se kroz nekoliko uskih prolaza i ulica u starom dijelu grada. Najzad se Ahmet zaustavio pred jednim sjajnim crvenim natpisom okačenim na niskoj kamenoj zgradi.

„Stigli smo“, rekao mi je. Pošao sam u hladovinu za njim. Kafana je bila prilično mračna i hladna, ali i puna lijepih boja.

Ćilimi u crvenim i zlatnim tonovima visili su s kamenih zidova, a ispod njih su stajale niske klupe s plavim i narandžastim jastucima. Mali četvrtasti stolovi bili su prekriveni prugastim crvenim stolnjacima, a uz njih su, takođe, bile poredane klupe. Na svakom stolu nalazila se po jedna mala mesingana lampa.

Uz večeru, koja se sastojala od paprika punjenih pirinčem i sjemenkama šišarke, jagnjetine, pirea od plavih patlidžana i hljeba sa susamom, Ahmet i ja smo prijateljski procaskali o našim životima i radu. Nekoliko puta smo malo i začutali, pa bi zavladao prijatna tišina. Nju bi povremeno prekidalo Ahmetovo: „Probajte ovo“, ili moje: „Ovo je vrlo

dobro“, ali smo tu i tamo podugo ćutali, i u tim pauzama mogla se čuti udaljena buka ulice. Osjećao sam da se nalazim daleko od svega što mi je poznato.

Kada smo stigli u pristanište, sunce se lagano spuštalo ka zapadu. U vazduhu se osjećao jak miris soli. Luka je bila prepuna brodova, manjih i većih, ali su ipak preovlađivali veliki feriboti. Ahmet nije bio samo kapetan feribota, što sam, inače, usput saznao. On je ranije bio i vlasnik jedne velike brodske kompanije, ali ju je prije nekoliko godina prodao. Sada je napola bio u penziji, a iz cijele svoje nekadašnje flote zadržao je samo jedan brod — prvobitno je to bio ribarski brod, ali ga je u prvim danima poslovanja pretvorio u starinski feribot. „Nisam mogao da se rastanem od njega“, rekao mi je. „Povremeno tim brodićem idem na privatne ture po Bosforu. Baš sam ugovorio jednu takvu turu za danas kada me je Džulijan pozvao. Zato sam poslao sina da me danas zamjeni na toj turi.“

Prošli smo pored pristaništa s feribotima i pored nekolicine velikih turističkih brodova. Uz jedan od dokova stajao je dug, narandžast, otvoren čamac sa ukrašenim pramcem i raznim dekorativnim detaljima na zadnjem dijelu, kao i s baldahinom i otvorima za topove sa zlatom obrubljenim ivicama. „To je replika carskog broda, atrakcija za turiste“, rekao je Ahmet.

Najzad smo stigli do pristaništa za manje brodove. Ahmet je prišao skromnom bijelom brodiću s drvenarijom obojenom u plavo. „Evo ga, moja dika i ponos“, rekao mi je smijući se. Bio je to čvrst brodić, sličan remorkeru. Iza krme je imao otvorenu krmanošku kabinu, a iza pregrade od drveta i stakla nalazili su se kontrolna tabla i kormilo. Iza kormila je stajala izlizana kožna stolica, namijenjena kormilaru. Na bočnim stranama palube bile su poredane drvene klupe, a nekoliko redova stolica nalazilo se iza krmanoške kabine. Bijela i plava boja bokova i broskog poda bila je pomalo ispucala, ali je sve bilo vrlo čisto. Brod je bio star, ali dobro održavan.

„Izgleda da smo se mimoišli s Jusufom. Pa dobro, možda ću prilikom vašeg sledećeg boravka imati prilike da vas upoznam sa svojom porodicom“, rekao je Ahmet dok je od vezivao brodić i udaljivao ga od mola.

Nije nam bilo potrebno mnogo vremena da iz luke izađemo u vode moreuza. Plovili smo lagano, ali se u to doba večeri činilo da se sve kreće vrlo sporo. Jedan veliki feribot s treperavim svijetlima lagano je plovio ka azijskoj obali, a opazili smo i neke manje brodove koji su plovili na izvjesnom rastojanju od nas. Činilo mi se da je voda neprirodno mirna. Osvijetljen suncem na zalasku, pred nama se, na obje obale Bosforskog moreuza, prostirao grad Istanbul - zanimljiv konglomerat džamija, palata i drugih elegantnih građevina, s mnoštvom kuća pokrivenih crvenim crijepom, stambenih zgrada, palmi, prodavnica i kafana. Prošli smo ispod Bosforskog mosta i zaputili se ka sjeveru. Usput sam uočio neke zanimljive i lijepe kuće od drveta, a Ahmet mi je rekao da su to *jalisi*, odnosno bogataški ljetnjikovci; bili su nanizani uz samu obalu moreuza pa je izgledalo kao da plutaju na vodi, mada se, zapravo, nalaze na kopnu. Nebesko plavetnilo tamnjelo je svakog minuta sve dok se nije pojavio pun mjesec, nalik na ogroman biser koji visi nad bazenom mastila. Mjesečina se rasipala po vodi, a Ahmet je još malo usporio plovidbu. Osjećao sam lagano kretanje broda nasuprot tihom ritmu vodene struje.

„Ovo je nešto posebno, zar ne?“, rekao je Ahmet. Klimnuo sam glavom.

„Sve ovo mi ne deluje stvarno“, odgovorio sam.